

UNIVERSUM CHOPINA



muzyka klasyczna na Uniwersytecie Warszawskim

*Do upadłego.
Oberek/Tarantella*

11 maja 2023 r. godz. 18:00

PROGRAM KONCERTU

Fryderyk Chopin (ur. 1810, zm. 1849)

Fryderyk Chopin – *Mazurek A-dur* op. 7 nr 4,
Mazurek C-dur op. 7 nr 5
Juliusz Zarębski – *Tarantellā a-moll* op. 25

Grażyna Bacewicz – *Dwa Oberki*
Henryk Wieniawski – *Scherzo-Tarantellē* op. 16

Fryderyk Chopin – *Mazurek C-dur* op. 24 nr 2,
Mazurek D-dur op. 33 nr 2,
Mazurek C-dur op. 56 nr 2,
Tarantellā A-dur op. 43

Karol Szymanowski – *Nokturn-Tarantellā* op. 28

Prowadzenie: Dr Paweł Siechowicz
Fortepian: Michał Chałupczak, Wiktoria Runtz
Skrzypce: Maria Belica



UMFC
Uniwersytet Muzyczny
Fryderyka Chopina



Wydział Nauk Politycznych
i Studiów Międzynarodowych
Uniwersytet Warszawski

wydział
nauk o kulturze
i sztuce

IM INSTYTUT MUZYKOLOGII
UNIWERSYTETU WARSZAWSKIEGO



MARIA BELICA

Urodziła się w 1999 r. w rodzinie artystycznej. Naukę gry na skrzypcach rozpoczęła w wieku 7 lat w Zespole Szkół Muzycznych im. M. J. Żebrowskiego w Częstochowie w klasie mgr Elżbiety Urbańskiej. W roku 2018 ukończyła z wyróżnieniem Państwową Ogólnokształcącą Szkołę Muzyczną II st. w Częstochowie w klasie skrzypiec dr Aleksandry Szwejkowskiej-Belicy.

Jest absolwentką studiów licencjackich Akademii Muzycznej im. Grażyny i Kiejstuta Bacewiczów w Łodzi, gdzie przez trzy lata doskonaliła swe umiejętności w klasie prof. Łukasza Błaszczyka i Sławomiry Wilgi. Obecnie kontynuuje studia drugiego stopnia pod kierunkiem dr hab. Christiana Danowicza na Uniwersytecie Muzycznym Fryderyka Chopina w Warszawie. Jest laureatką ponad 30 konkursów skrzypcowych i kameralnych.

W 2020 roku zdobyła I miejsce na Concurso Internacional de violino de Guimarães w Portugalii. Uczestniczyła w wielu warsztatach skrzypcowych pracując pod kierunkiem wybitnych pedagogów: Wandy Wilkomirskiej, Barbary Górznińskiej, Małgorzaty Rezler, Bartosza Bryły, Jakuba Jakowicza, Szymona Krzeszowca, Roberta Szredera, Mikhaïla Waimana, Alexandra Sitkovietsky'ego, Piotra Jasiurkowskiego, Piotra Tarcholika, Ingolfá Turbana z Monachium i Alfredo Garcia Serrano z Madrytu, Eliseu Silvy z Portugalii. W roku 2018 otrzymała stypendium Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Została także stypendystką Prezydenta Miasta Częstochowy, Centrum Edukacji Artystycznej oraz Krajowego Funduszu na rzecz Dzieci, była też uczestnikiem projektu stypendialnego „Młoda Polska”. Występowała jako solistka z Orkiestrą Symfoniczną Filharmonii Częstochowskiej, Orkiestrą Symfoniczną Filharmonii Świętokrzyskiej oraz Orkiestrą Symfoniczną ZSM w Częstochowie. W 2015 r. dokonała nagrań dla Akademii Filmu i Telewizji, gdzie jako solistka wykonała II Koncert H. Wieniawskiego. Koncertowała podczas wielu festiwali m.in.: Festiwalu Jurajska Jesień Muzyczna, Festiwal „A. Nikodemowicz – czas i dźwięk”, Festiwalu Muzyka u Galczyńskiego w Praniu na Mazurach, VII Letnim Festiwalu Muzyka nad Źródłami w Szczawnicy, Międzynarodowym Festiwalu Sola Musica, Festiwalu Dni Muzyki Karola Szymanowskiego w Zakopanem, Festiwalu Skrzypce pod Żaglami. W lipcu 2022 miała okazję współpracować w ramach festiwalu Convivos Internacionais de Musica w Porto w Portugalii, gdzie jako solistka wykonywała z orkiestrą utwór współczesnego kompozytora – Vincenzo Gomeza, prowadziła orkiestrę jako koncertmistrz, prawykonała utwór Eliseu Silvy i pomagała w organizacji konkursu.



MICHAŁ CHALUPCZAK

Michał Chalupczak, ur. w 2003 r. w Warszawie, naukę gry na fortepianie rozpoczął w wieku 7 lat w POSM I st. im. E. Młynarskiego w Warszawie w klasie prof. Marzeny Jasińskiej, w czerwcu 2022 roku ukończył OSM II st. im. Z. Brzewskiego w Warszawie pod kierunkiem prof. Joanny Ławrynowicz-Just. Obecnie kształci się pod kierunkiem dr Konrada Skolarskiego na Uniwersytecie Muzycznym im. Fryderyka Chopina w Warszawie.

Jest laureatem międzynarodowych i krajowych konkursów pianistycznych, m.in.: Międzynarodowego Konkursu Pianistycznego im. F. Chopina w Szafarni (2013), Międzynarodowego Festiwalu Młodych Pianistów w Głębzycach (2015), Międzynarodowego Konkursu Mozartowskiego w Brnie /Czechy/ (2015), Ogólnopolskich Przesłuchań Centrum Edukacji Artystycznej (2015), Międzynarodowego Konkursu Pianistycznego w Augustowie (2016), Konkursu Pianistycznego im. H. i L. Stefańskich w Płocku (2016), Międzynarodowego Konkursu Pianistycznego im. M. Moszkowskiego w Kielcach (2017), a w grudniu 2019 r. zdobył GRAND PRIX na Międzynarodowym Konkursie Pianistycznym w Trzcianie.

Swoje umiejętności doskonali na kursach mistrzowskich pod okiem pedagogów: prof. Wojciecha Świtawy, prof. Pawła Zawadzkiego, prof. Elżbiety Stefańskiej i prof. Alicji Palety-Bugaj.

Wielokrotnie występował przed publicznością: w Filharmonii Szczecińskiej, Opolskiej, Brneńskiej, na Zamku Królewskim, w Łazienkach Królewskich i Studiu Koncertowym PR w Warszawie oraz w Domu Urodzenia F. Chopina w Żelazowej Woli.



WIKTORIA RUNTZ

Wiktoria Runtz rozpoczęła naukę gry na fortepianie w wieku 7 lat. W 2017 roku ukończyła z wyróżnieniem Ogólnokształcącą Szkołę Muzyczną im. Karola Lipińskiego w Lublinie.

W 2022 roku ukończyła studia magisterskie w klasie fortepianu profesor Joanny Lawrynowicz-Just na Uniwersytecie Muzycznym Fryderyka Chopina w Warszawie. Obecnie kontynuuje studia w Katedrze Kameralistyki Fortepianowej pod kierunkiem profesora Roberta Morawskiego.

Do jej ostatnich osiągnięć należą: 1 miejsce na 12th WORLD OPEN Online Music Competition w Serbii, 1 miejsce na VII Odin International Music Online Competition w Estonii, 2 miejsce na Muse 2021 International Music Competition w Grecji, 2 miejsce na TIZIANO ROSSETTI International Online Music Competition w Szwajcarii oraz Grand Prize International Youth Music Competition w Atlancie, USA. Występowała m.in. w Filharmonii Lubelskiej, Sali Koncertowej UMFC, Sali Koncertowej Florianka w Krakowie, czy w Pałacu Prezydenckim w Warszawie podczas koncertu "Mistrz i Uczeń", organizowanego przez Parę Prezydencką wykonując utwory kameralne obok znakomitego duetu Lutoslawski Piano Duo. Jest kilkukrotną stypendystką Prezydenta Miasta Lublin, a także Rektora UMFC. Brała udział w lekcjach mistrzowskich z takimi pianistami jak: Kalman Drafi, Karol Radziwonowicz, Andrzej Tatarski, Eitan Globerson, Joanna Marcinkowska, Zbigniew Raubo, czy Tobias Koch.

Obszarem jej szczególnych zainteresowań jest zgłębianie wiedzy na temat metod nauczania najmłodszych adeptów sztuki fortepianowej. W 2023 roku ukończyła Międzynarodowy Kurs Nauczania Metodą Suzuki.

DO UPADŁEGO. OBEREK/TARANTELLA

Oberek i tarantella, dwa tańce, jeden z centralnej Polski, drugi z południa Włoch – dwa żywioły, różne, ale podobnie intensywne. Jak możemy się domyślać, pojawiły się w muzyce Fryderyka Chopina (1810–1849) pod wpływem estetycznego zachwyty.

W pierwszym przypadku okoliczności inspiracji są całkowicie jasne. O spotkaniu z żywiołem oberka Chopin zaświadczył bowiem bezpośrednio w liście do rodziny. W trakcie wakacji spędzanych na wsi, w Szafarni, w majątku ziemskim rodziny szkolnego kolegi Dominika Dziewanowskiego, uczestniczył w świętowaniu okrężnego. Kiedy zaczęły się tańce, sam ruszył do tańca: „Zaczęły się skoki, walec i obertas, aby jednak zachęcić stojących cicho i tylko na miejscu podrygujących parobków, poszedłem w pierwszą parę walca z panną Teklą, na koniec z panią Dziewanowską. Później tak się wszyscy rozochocili, że do upadłego na dziedzińcu wywijali; słusznie mówię, że do upadłego, bo kilka par upadło, gdy pierwsza bosą nogą o kamyk zawadziła”. Oberek ma w tradycji ludowej wiele nazw, obertas to tylko jedna z nich. Najszybszy z tańców w rytmie mazurkowym odzywa się echem w *Mazurkach* Chopina, kiedy puste kwinty w basie naśladują brzmienie ludowej kapeli, a rozpisana na drobne dźwięki melodia biegnie w górę i w dół, zataczając kręgi, jak wirujący w parze tancerze. Chopinowskie *Mazurki* mieszczą w sobie jednak także spokojniejszego, kołyszącego kujawiaka i żywiołowego, dziańskiego mazura. W programie znalazły się te spośród *Mazurków* Chopina, które najwyraźniej przywołują wspomnienie wiejskiej muzycznej zabawy. Jak usłyszymy, odzywa się ono nie tylko we wczesnych, ale także w późniejszych utworach, czasem rysuje się w barwach wyrazistych, czasem zdaje się jedynie odległym echem zagubionym gdzieś w zakamarkach pamięci.

W drugim przypadku skazani jesteśmy jedynie na domysły. Wiemy tylko, że po skomponowaniu *Tarantelli As-dur* Chopin prosił Juliana Fontanę o sprawdzenie w jakim metrum Gioacchino Rossini zanotował swoją pieśń *La Danza* – płomienną neapolitańską tarantellę napisaną dla podziwianego przez Chopina śpiewaka Luigiego Lablache'a. Chopin chciał, żeby jego własna tarantella zapisana została w tym samym metrum.

Zapewne więc słyszał pieśń Rossiniego, zainspirował się nią i potraktował jako punkt odniesienia dla swojego utworu fortepianowego. Ferdynand Hoesick oceniał, że *Tarantellę As-dur* „pisał mistrz niezrównany, tylko że pisał na zimno i z trudem. Jest chłód w tej pozornej ognistości”. Możliwe, że *Tarantelli* Chopina brakuje ognistości pierwowzoru. Przysłuchując się jej, możemy jednak obserwować, jak Chopin panuje nad emocjami i trzyma nerwy na wodzy aż do porywającego finału, któremu nie sposób się oprzeć.

Program koncertu przywołuje także dalszą historię oberka i tarantelli w muzyce polskiej. Usłyszymy utwory na fortepian solo i skrzypce z fortepianem. Żywiolowość stylizowanych tańców tworzy pretekst dla wirtuozowskiego popisu. Zwłaszcza tarantelle skrzą się wręcz od błyskotliwych figur o różnorodnym wyrazie: pikantne, zadziorne, wyraziste – *Tarantellā a-moll* Juliusza Zarębskiego (1854–1885); zgrabne i uszczypliwe jak cięty dowcip – *Scherzo-Tarantellē* Henryka Wieniawskiego (1835–1880), w którym stylizacja tarantelli obramowuje słodką kantylenową melodię; niekiedy drapieżne i przejmujące grozą – wylaniająca się z mroku zmysłowego *Nokturnu* demoniczna *Tarantellā* Karola Szymanowskiego (1882–1937), w której znalazło się także miejsce dla pełnych powabu, ekspresyjnych melodii i zaśpiewów przywołujących orientálną aurę.

W *Dwóch oberkach* Grażyny Bacewicz (1909–1969) odnajdziemy z kolei doskonały wyraz surowej intensywności, którą w muzyce ludowej zachwycili się moderniści. Pierwszy z utworów porywa szybkim tempem ostro brzmiących dwudźwięków w partii skrzypiec, drugi – jest jak na oberka zaskakująco niespieszny. Oberkowa intensywność przejawia się w rosnącej z taktu na takt dobitności krótkich, powtarzanych fraz. Wariacyjne potraktowanie tematu przypomina praktykę wiejskich skrzypków, choć realizuje odmienne estetyczne cele. Bije z tych małych utworów wielka siła.